

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszere-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő, Admi-
nistrátor delegat si girant responsa-
bil-Felelős igazgató: Schwartz Endre
Proprietar-Tulajdonos: Fraternitas
S. A. R. de Editura, Registrul publica-
tionilor p'riodice No. 48. Dos. 880-
1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Csütörtök, augusztus 18.
1938-5638. Av 20.
XXI. évfolyam, 184. szám.

VILÁG TUKRE

Az európai háboru, vagy béke

Irtá: EMIL LUDWIG

A hangulatokat kell leküzdenünk, nemcsak a repülőgépek gyártását. Ez elérhetetlen számunkra, amazt alakíthatjuk, vagy megváltoztathatjuk. 1914 júniusában, amikor a zürichi pályaudvaron egy német fiatalember felszállt a vonatra és tizfennigés pénzarabját visszautasította a kalauz, azt mondotta: „Vegye csak el, nemsokára itt is érvényes lesz!”, mint egy adott jelre a fülke összes utasai felállottak és kidobták a fiatalembert. Ugyanez a jelenet ismétlődött meg 1938 tavaszán a lausannei villamos-vasuton. Ha egy ilyen szimbólumot világeseménynek fognak tekinteni, ha nagy betűkkel fogják kihozni a lapok, mint a londoni benemavatkozási bizottságban elhangzott nagy beszédek, vagy mint a Hollywoodban történt változások, úgy elkerülhető lesz a háboru.

Nemrég, amikor a „Fidelio”-ban a politikai foglyok nyögéseit és a szabad levegő éneklő üdvözlését hallottam kórusban, megkérdeztem önmagamtól, mi lehet a diktátorok jövőbeni sorsa, akik a sevillai és dachauai börtönök foglyaira tették a bilincset? Minden este, amikor a német „Freiheitssender” (29.8 hullám) leadásait hallom, a hangokból fülembe csendül a trombitázó, mely a Pizzaro végét hirdeti. Háboru nélkül is elképzelhető a nagy társadalmi átalakulás, amelyben élünk. Az oroszok régen felismerték már ezt. Az Egyesült Államokban egy bátor ember igyekszik a maga módján meghajlítani a gazdagok előjogait: úgy látszik, sikerül neki igazságos szociális életet teremteni egy közösségben, anélkül, hogy azt az élet legmagasabb fokának tekintene.

Mert a hazaszeretet époló erény, melylyel dicsekedni lehetne, mint az anya iránti szeretet. Természetes érzés ez, amiről annál kevesebbet beszélnek, minél mélyebben érzik azt. Igazán bensőségeken a kis népek érzik, ahol a közösség, amelyhez az emberek tartoznak, áttekinthetőbb: négy-milliárd szerzetni természetesebb, mint 120 milliót. A nagy népeknél könnyen lépnek az igazi érzelmek helyébe reprezentációk, vagy hagyományok. Ezért menekülnek az ötven-, vagy százmillió népek polgárai vidéki dialektusokba, énekekbe és szokásokba, mert saját népiük szomszéd vidékei ellen féltékenyen védekeznek.

Az összes országok közül Svájc védekezik a leghatékonyabban a fajvédők ellen. Pusztán létevel nevétségessé teszi az összes „kiválasztott” fajok göggyét. Amlóia az üzleti életből az állami életbe is átvonult a reklám, minden nép dicséri önmagát, ahelyett, hogy bevárná a világ, vagy a történelem dicséretét. Svájc, amelyben évszázadok óta különböző fajok és népek élnek egybekovacsolt egységként, bizonyítja az Európai Egyesült Államok lehetőségét; tulajdonképpen annak miniatűr-jét alkotja már ma is. És éppen itt hallható a legkevesebb látma a kivított közösség körül. Minden svájci úgy gondolja, hogy itt a legjobb, de egyik sem tenné nevétségessé magát azzal a hengegő és nyilvános kijelentéssel, hogy ők alkotják a föld sóját.

Háboru nélkül is elérhető vajjon ennek az évszázadnak politikai célja: befelé a szociális megújulás, kifelé az Európai Egyesült Államok? Az összes szociális intézkedések egymáshoz való közeledése azt mutatja, hogy lehetőség van erre. mert amit Sztaalin Moszkvában, Hitler Berlinben, Mussolini Rómában, Roosevelt

„Európában tetőfokra hágott a politikai feszültség” — írja a Newyork Times

Csehszlovákia megtámadására készül Németország?

A Manchester Guardian feltűnéseltető cikke a német „katonai párt” terveiről és készülődéseiről. Németországban megalakult a szudetanémet légio

Runciman elkészítette tervét a csehszlovák kérdés megoldására

London, augusztus 17. A politikai világ figyelmébe és aggodalmába újabb Közép-Európa felé fordul. Különösen Londonban észlelhető komoly nyugtalanság Németország újabb politikai mozgólódásai miatt. Nemcsak

Horthy magyar kormányzó és a kíséretében lévő magyar államférfiak berlini tárgyalásairól, hanem a biadalom általános közép-európai politikájának tendenciáiról van szó.

A Manchester Guardian cikke Németország háborus szándékáról

Az angol közvélemény hangulatának prognózis kifejezését ad a Manchester Guardian mai cikke a közép-európai problémákról.

„Londonban és Európa többi fővárosában is tudják, — írja a lap, — hogy

a csehszlovákiai szudetanémet kérdés csak egyik oldalát jeleníti annak a harcnak, amely az európai uralomért folyik. Hitler tartja a kezében a béke, vagy a háboru kulcsát. Az angol államférfiak nem hiszik, hogy Hitler végleges határozatot hozott már ebben a tekintetben, de létezik Berlinben egy „háborus párt”, melynek tagjai között számottevő személyiségek is szerepelnek s akiknek az véleményük, hogy Németország magára vállalhatja a Csehszlovákia elleni háboru kockázatát.

Ezzel szemben egyes magasrangú német tiszték nem bíznak abban, hogy egy ilyen háboru kedvezően végződjön Németországra nézve. A német kormánynak világos formában tudomására hozták, hogy ha Csehszlovákia ellen indított német támadás okozta európai viszály törne ki, úgy

Nagy-Británia magatartását Chamberlain miniszterelnöknek március 24-iki nyilatkozata szerint határozni meg.

Ez az alsóházi nyilatkozat pedig komoly figyelmeztetés volt, amelynek vonalától egy lépéssel sem távolodott el Anglia. Ugy látszik azonban, hogy Németország nem hisz komolyan ezekben a figyelmeztetéseknél, már pedig csalódnai fog, — akárcsak 1914-ben, — ha azt hiszi, hogy Anglia „blöfföl” Berlinben.

— Azt is tudjuk, — folytatta feltűnéseltető cikkét a Manchester Guardian, — hogy a német háborus párt véleménye szerint, ha Franciaország beavatkozna és Csehszlovákia segítségére sietna, úgy Németország nyugati erődítményei elegendő ideig tudnák feltartóztatni a francia támadást, mialatt a német hadsereg másik szárnya leverheti Csehszlovákiát. Más katonai szakértők és megfigyelők nem tartják indokoltnak ezt a véleményt és igen nagyra tartják a csehszlovák hadsereg ellenálló képességét.

Az egyre növekvő elégedetlenség befolyásolja a német kormány külpolitikáját

Az angol lap ezután megállapítja, hogy Németország belső helyzete és az egyre nő-

vekedő elégedetlenség befolyásolja a berlini kormány külpolitikáját.

Az elégedetlenség fokról fokra nő, a drágaság, az élelmiszerhiány és az általános bizalom hanyatlása miatt. Csehszlovákia meghódítására volna szükség új haderők felállítására indoklására. A győzelem pedig fokozná a hazafias lelkesedést és Németországot ellenállhatatlannak tüntetné fel a világ szemében, biztosítaná számára azokat a nyersanyagokat, amelyekre feltétlenül szüksége van. Ez a háboru azonban igen hosszú és súlyos küzdelem volna, amely menthetetlenül a nemzeti szocializmus bukásához vezetne. Míután azonban a német vezetők ilyen kockázatba is képesek volnának belemenni, Londonban és Párizsban súlyosnak ítélik a helyzetet.

Amerika a „tevékenység” útján

Az amerikai sajtó is megkülönböztetett figyelmet szentel az európai politikai helyzetnek. A Newyork Times Cordell Hull tegnapi rádióbeszédét kommentálva megállapítja, hogy Amerika egyre fokozottabb érdeklődést tanúsít az európai problémák iránt. Cordell Hull beszédének nagy jelentősége abban áll, — írja a lap, — hogy megfelelő pillanataban hangzott el. Az Egyesült Államok magatartását juttatta kifejezésre a világpolitikai eseményekkel szemben, olyan pillanataban, amikor az európai feszültség a tetőpontra hágott. Minden, amit az Egyesült Államok külügyi államtitkára mondott, Európára vonatkozott és bejelentése volt Amerika közreműködésének a válság megoldásában. A beszéd sok tekintetben hasonlít ahhoz a lépéshez, amelyet Anglia tett, amikor Runciman lordot Prágába küldte. Amerika újabb lépéssel távolodott el a „tevékenység” vonalától és közelebb került a „tevékenység” programjához.

Németországban megalakult a szudetanémet légio

A Narodny Noviny című prágai jobboldali orgánum tudni véli, hogy Németországban megalakult a szudetanémet légio, amelynek céljai hasonlóak a volt osztrák légio feladataihoz. A légio nyolc ezredből áll és vezetője Krebs, a csehszlovákiai nemzeti szocialista párt volt titkára, aki Németországba menekült. A szudeta légio kildetése abban áll.

(Folytatása a nyolcadik oldalán.)

egyszerű polgárt, aki úgy érzi, hogy ezzel az aktuális megszüntették az adminisztratív apparátus fétterítését és azt az elvet valószínűsítették meg, hogy a hivatal van az ország lakosságért és nem megfordítva.

A jövő héten az egész országot megindul az új gépezet. A sajtónak, amely mint min-

dig, most is a közvélemény pulzusán tartja a kezét, amikor meghajtja az elismerés zászlóját a közigazgatási reform előtt, nem lehet más szerepe ezekben a napokban, mint az, hogy az új közigazgatási rendszerhez szerencsét kívánjon a királyi helytartóknak, de az ország lakosságának is.

A decentralizáció küszöbén

Csak az, ki utazott már éjszakának idején harmadosztályu vasúti kocsiban ügyes-bajos emberekkel együtt Bucaresti felé és másnap reggel kérvényekkel és okmányokkal felszerelve visszeresre szaladgatta a labát valamelyik minisztérium folyósóján, csak az tudja igazán, hogy mi a különbség a centralizáció és a decentralizáció között. És hány olyan polgár van az országban, aki ne látta volna még színről-színrre egyik vagy másik minisztert és ne kérte volna tőle személyesen valamilyen dolganak az elintézését?

Oh nem mindig országos jelentőségű dolgokért tette meg a polgár az öt-hatszáz kilométeres utat vonaton és a legalább akkora megerőltetéssel járó kanyargós ösvényt a minisztériumi szolgák és titkárok schillái és charibúisai között. Egy szelid családapa — mondjuk — azért kelt utra Oradeáról, mert ráfontatlan és korához képest túlságosan fejlett fiát be akarta iratni az első elemibe, holott még csak hat esztendő és így csupán a miniszter dönthetett e nagy horderejű ügyben. Megpróbálta ugyan a postát is igénybe venni a közvetítésre, a bélyeges kérvény el is ment, de válasznak nyoma sem volt, mert a központosított közigazgatás természetrajzához tartozott az is, hogy a kérvényt maga a delikvens kellett tologassa asztalról-asztalra míg eljutott az ügy természetétől függő legfőbb asztalig, ami minden esetben Bucarestben székelt.

Ezért kellett az oradeai családapának a közoktatásügyi minisztérium előszobájában szorongani, amely a maga tarkaságában sokszor nem igen különbözött egy vasúti váróteremtől. Tízeseivel, huszasával engedték be a miniszter elé a kérvényező polgárokat és maga a miniszter volt a legtöbbször meglepve, hogy mi mindenért utaztak hozzá az emberek az ország legtavolabbi sarkából.

Az egyik tanító egyik faluból a másikba szeretne volna helyeztetni magát, a másik tanító egyenesen azért utazott Bucarestbe, hogy engedélyt kérjen az iskola állami telkén egy dísznővi építésére. Nem volt ez másképpen a többi minisztériumban sem. Délben 12 órákor minden járólakó láthatta, mi megy végbe a pénzügy-minisztérium udvarán, ahol csendőrcsok és rendőrök sorakoztatták huszas rohamcsapatokba a kérvényezőket és a kijárókat. Igen, a kijárókat, mert tízenyolcmillió embert még sem lehetett a minisztériumokba terelni és így bő aratása volt a kijáróknak, akik az aktatásájukban sokszor egy fál falu, vagy egy negyed város lakóinak aktáit vitték magukkal többnyire nem a főbejáratokon, hanem ügyes mellékajtókon.

Az egyszerű vándor, aki Bucaresti uccáit járta, sokszor gondolt arra, hogy a tömegtelenül sok hétemeletes pazar szállodát és minden ingyencéggel megrakott vendéglőket nemcsak a természetes fejlődés teremtette meg, de sok téglát és vasbetont hordott ezekhez az épületekhez a centralizáció is. Ezzel szemben a nagy vidéki centrumok lassan elszorvadtak és a százezres lakosu városok legtöbb hivatala egyszerű kérvénytovábbító üzemmé süllyedt.

Ideális adminisztráció ott van, ahol kevés papír és kevés bélyeg kell és ahol az ügyek úgy folynak, hogy a felek és a hatósági közegek minél kevesebbet zaklatják egymást. A háboruutáni, de Hitler előtti Bécsben a keletebből odakerült ember lépten-nyomon meghatódott a szent és csodálatos egyszerűség láttára, ahogyan az ügyeket intézték. Ha egy külföldről jött ember butorított szobába szállt, vásárolt a legközelebbi trafikban egy bejelentő cédulát, kitöltötte és portamentesen bedobta a legközelebbi bejelentő irodával visszajazotta a cédula kisebbik felét. A bejelentő hivatalba be sem engedték a félt, nemhogy napról-napra oda-rendelték volna.

Ilyen egyszerűen is lehet és ennek a boldog egyszerűségnek első hírnöke a decentralizáció, ami akármilyen száraz közigazgatási fogalom is, mégis mélyrehatóan meghatja az

2 órákor dr. Mar...
...akiknek ki...
...szellemében f...
...mondotta...
...akiknek...
...akik ezt a család...
...fajra és fele...
...kül forduljon...
...jőindulattal...
...felsége a király...
...kisebbségi kérdé...
...ebben az irány...
...hányzót ezután...
...ságiroszervezet...
...gi Ujságírószerve...
...gi sajtó nevében...
...exandrut ünnepe...
...en iktatják be...
...len lesz Miron...
...elnök és Caline...

Washingtonban és Blum Párizsban tesz, sokkal kevésbé különbözik egymástól, mint az, amit elődeik tettek harminc évvel ezelőtt ebben az öt fővárosban. Mi tudjuk a különbségeket, de hajlamosak vagyunk összehasonlítani az egyre növekedő hasonlóságokat is. Belső módszerekben hasonlítanak egymáshoz Berlin, Róma és Moszkva. Külpolitikájukban hasonlatos Párizs, London és Moszkva. Társadalmi céljaikban oly közölről surolják egymást Róma és Berlin, hogy Mussolini „Gerarchia“-ja éppen a legyőzött osztályokat figyelmeztette nemrég: „Mindazon gyávákát, akik a kommunizmusban a szociális követelések ördögi kiabálót látják, röviden meg fogjuk győzni arról, hogy jobban kell félniük tőlünk, mint a kommunistáktól.“

Ebben a fejlődésben rejlik a veszedelmek Moszkva és Berlin találkozásának. Hitler, valamikor, amikor ráköszönt a nagy elszigeteltségnek a korszaka, keresni fogja Sztalint, aki pedig el fogja őt utasítani. Másfelől az az előnye ennek a fejlődésnek, hogy a „bolsevizmus kísértete“ gyermekijesztővé vált és ezzel legjobb fogásukat veszítették el a nációk. Öt évvel ezelőtt az európaiak 90 százaléka hitt ebben a „veszedelemben“. Ma már csak az utolsó gazdagok.

Miután pedig lehetséges, a mi feladatunk lesz a szociális kiegyenlítődés keresése, háboru nélkül. A nacionalizmus korszaka vége felé jár. Ezért haragom még oly hangosan. A nagy számok imádata, a szervezők és gazdasági vezetők kigunyolása; az üdvnek nem a külső centralizációban, hanem belső koncentrációban való keresése; az állam istenítésének megtörsé; az államban nem az élet végcéljének, hanem a jog formájának a látása: ezek az új Szent Szövetség erkölcsi céljai. Háboru nélkül csak úgy érhetjük ezt el, ha a szabadság és az egyéniség nehezen kivívott eszméinek három nagy őrzője egyesül; ha megesküsznek arra, hogy erőszakkal is védekeznek.

1938 július elején Mexikó ünneppé nyilatkozta július 14-ikét és az összes demokráciákat felhívta a példa követésére. Százötven éven át jelentette a szabadságot a Bastille ostroma: bronzba öntött géniusza lebeg ma fölötté. Es mi hagyjuk bebeszélni magunknak néhány néprébentől, hogy a nagy forradalom ideáljai csak vasak már? Ha egyetlen iskolásgyermek sem fogja már tudni a mai diktátorok nevét és egyetlen emlékmű sem fogja hirdetni nevezetességüket, Voltaire még akkor is ott fog ülni a Szajna partján, Rousseau a Rohne szigetén és gondolkodni fog és a pampák legtávolabbi vidékének pásztora is érezni fogja Goethe és Beethoven szabadság-legendájának lehetőségét. De kik azok a gondolkodók és költők, akik néhány tudatlan szerencsevitéz fájóírületét hirdetik? Szellemtől és szeretettől üresen él ma az egykor oly gazdag szellemű né a németeknek, gyűlölettől telítve merevedik meg a számára idegené vált világban. Fegyverkezve vár a kitörésre.

Vallásokat, filozófiákat, ideálokat mindig egyedül álló gondolkodók formuláltak és óvtak, de fegyveres emberek védtek őket mindig életre, halálra.

Pályázat

Az oradeai ortodox izraelita hitközség a főünnepekre két megfelelő előimádkozót keres.

Reflektánsok forduljanak a hitközségi irodához, (Str. Fuchs Mor 2.) Oradea.

KONKURS

Wir suchen einen guten bál töfilá lömüszofim löjomim páiróm. Möglichst ein söchet mümche, der bei Entsprechen als solcher akzeptiert wird. Spesen werden nur dem berufenem vergütet. Adresse: Jacob Goldstein gemende Präses Crasna. Jud. Sälaj.

Minden az arcunkra van írva. Dr. Müller új könyve, nagy albumak, 203 képpel, 200 lap, most könyvnapon áron 99 le, később 158 le Lepage-nál Cluj. Postán utánvétellel. Kérjen ingyen jegyzéket.

Nyilasvilág Budapest uccáin

Két garázda nyilas lezsidózta és agyba-főbe verte a bírók kamara katolikus és „vitéz“ főtitkárát, a rendőrség verekedő nyilasokat

Budapest, augusztus 17. Vasárnapra virradó éjszaka negyedkettő tájban a Koháry utcában a Szent István körut felé haladt egy negyven év körüli ur egy hölgy társaságában. Az ur és a hölgy csendesen beszélgettek egymással. Amikor a Koháry ucca és Klotild ucca sarkára értek, hirtelen szembetaláltak két hangoskodó, kihívomagtartású férfival. Egyikük sportnadrágot, sportinget, a másik pedig gyűrött uccai ruhát viselt, s ez utóbbinak szemlívég volt az orrán. A két

durván szitkozódott és trágár szidalmak kíséretében nyilasjelszavakat kiáltott.

Amikor elhaladtak a velük szembe jövő hölgy és ur mellett, egyszerre rájuk támadtak:

— Ez is egy aljas zsidó a nőjével!

A rövidnadrágos, mintha véletlenül tette volna,

nekiesett a mellette elhaladó uriembernek és erősen meglökte.

Ez nyugodtan előre küldte a hölgyet, majd odalépett a két színtelenül nyilasjelszavakat és durva szidalmakat kiáltó férfihoz és udvariisan bemutatkozott nekik.

— Doktor vitéz Makay Miklós kereskedelmi és iparkamara titkár vagyok. Önök engem teljesen jogtalanul és alaptalanul szidalmaznak. Kérem, menjenek tovább, ha pedig többet ittak, mint kellett volna, fekdjenek le aludni. Ha tovább is zaklatnak, kénytelen leszek rendőrt hívni.

A két megszólított és rendreutasított férfi ekkor még az előbbinél is durvább szidalmakban tört ki. Most már nemcsak a zsidókat szidták, hanem nyomdafestéket nem tűró jelzőkkel kezdték szidalmazni a vitézi széklet és a frontarcos szövetséget is.

— Jó lesz, ha a galaciai vitézek és a csirkefogó frontarcosok is vigyáznak magukra, mert ezekre is rákerül a sor!

Ebben a pillanatban kettős rendőrszem tűnt fel a sarkon. Meghallották az éjszakai szóváltás zaját és futólépcsőben siettek a hangos jelenet színhelyére. Közben felbörtentek a Koháry ucca közeli házainak lakói is, akik a nyilas jelszavakra és az otromba szitkozódás hangjaira,

virágcserepeket kezdtek kihajigálni az ablakokból.

A felülről jött váratlan virágcserepesortúza a rendőrök kiáltására abbamaradt. A két rendőr igazolásra szólította fel az uccai jelenet résztvevőit. Vitéz Makay Miklós, a Vitézi Szék és a Frontarcos Szövetség igazolványával igazolta magát, viszont a két garázda férfi nem volt hajlandó elővenni az írásait.

— Kikérjük magunknak, hogy minket magyar nyilasokat, az uccán zaklassanak, holmi zsidó alak miatt...

A rendőrök erősebb fellépésére végre mégis csak elővették írásait. Kiderült, hogy a két uccai botrányokozó Tamási József szabóság és Darvas Béla mészárossegéd. Az igazoltatás után a rendőrök utnak indították a Vilmos császár ut felé Darvast és Tamást, később azonban egyszerűen szelnek eresztették őket. Makay pedig előresietett a Szent István körut irányába. Az egyik Koháry uccai ház kapujában már ott állt a hölgy, akik Makay kísért és becsöngett a kapun. Néhány másodperccel később

hirtelen újra feltűnt az előbbi két kiáltó és szitkozódó férfi.

Most is teli torokkal ordítottak, gyalázták a zsidókat, durván szidalmazták a katolikus egyházat. Odarohantak Makayhoz és mellette még a kamara titkár szembefordulhatott volna támadóival, Tamási

hátról fültövön vágta.

Makay erre villámgyorsan megfordult, állon bokszoval támadóját, a másiknak pedig elkapta és hátracsavarta a karját.

Darvas kiszabadította magát és valami kemény tárggyal olyan erővel szemenvágta Makayt, hogy az ütésre patakzani kezdett arcából és szeméből a vér.

A megtámadott kamara titkár egy másodpercre megtántorodott. Ekkor két támadója ismét nekugrott, bokszrel ütni, verni kezd-

ték, majd letépték a földre és ott tovább bántalmazták. Egyikük többször belerugott az arcába és az egyik rugás olyan erővel találta a halántékán, hogy elvesztette az eszméletét. Közben kaput nyitott a házfelügyelő, aki a Makay kíséretében lévő hölgygel együtt kétségbeesetten kiáltozni és sikoltozni kezdett. A vészes segítségkiáltás hangjaira ismét feltűnt egy kettős rendőrszem és a verekedés színhelyére rohant. A rendőrök szabadították ki Makayt támadóinak kezei közül. Tamási és Darvas ezek előtt a rendőrök előtt is folytatta durva szidalmait. A két rendőr talpraállította Makayt, akinek

szeméből, orrából és arcából dült a vér és aki még jó néhány percig nem nyerte vissza teljesen az öntudatát. A rendőrök Makayt támadóival együtt előbb a mentőkhöz kísérték, onnan pedig felőrával később a vadászuccai kapitányságra, majd a főkapitányságra állították elő a hangos éjszakai kaland valamennyi szereplőjét. A kapitányságon csak a kihallgatást végző rendőrszert határozott és erőlyes figyelmeztetésére hagyta abba Tamási és Darvas a trágár szitkozódást. Tamást és Darvast kihallgatásuk után elbocsátották.

Súlyos testi sértés büntette, továbbá

Az olasz fasizmus is a zsidóknak tulajdonítja balsikereit

Ami Mussolint a fajelmélet karjaiba csábította

Párizs, augusztus 17. Amikor Mussolini néhány nappal ezelőtt bejelentette a fasiszta kormányának a fajelmélethez való csatlakozását, Olaszországnak ez az állásfoglalása érthető feltűnést keltett a világ közvéleményében. A „Populaire“ című lapban most André Lerroux érdekesen világítja meg az okokat, amelyek a fasiszták a fajelmélethez való csatlakozására késztették.

Lerroux többek között ezeket írja:

— Az angol konzervatív sajtó bizonyos csodálkozással fogadta a római diktátor hirtelen párfordulását, amellyel a fajelmélet elfogadásával Hitler és Streicher nyomába lépett. E kérdésnek higgadt mérlegeléséhez szükséges azonban tudni, hogy minden diktatörökus, tehát fasiszta berendezkedés számára is életszükséglet a nyugtalanság légkörének fenntartása. Új és új célokra kell mindig ezeknek a rendszereknek kecsesgetnie tömegeiket, hogy a jelen bajaitól őket elvonatkoztassák.

Mussolini mottója már évek óta ebben a pár szóban foglalható össze:

— „Aki megáll egy lendületben, az egyszerűen halott“

Hogy a totalitások berendezkedések lendülete meg ne álljon, világos, hogy időnként újabb és újabb veres posztókkal kell tömegeiket ébren tartani. Mussolini július 14-iki beszéde az új célpont, amely a latin faj kinyilatkoztatott tisztaságának leple mögött meghúzódik: — harc a zsidók és fajtuk át a demokrácia Anglia, Franciaország és a Szovjetek ellen.

Virginio Gayda az ismertevű olasz publicista éppen e napokban fejtette ki a Ciornala d'Italia hasábjain, hogy a fajpolitika és a nemzeti politika mostantól fogva Olaszországban egymással egyértelmű, és nem jelent mást, mint a világ népfrentja elleni küzdelem felvételét. A népfrent volt az, Gayda szerint, amely az 1936-ig hozzávetőlegesen nyugalmi helyzetben élő világot megtámadta, mert Olaszországnak Abesszinia ellen indított háborújába destruktíven bele avatkozott, Spanyolországban tanúsított elviselhetetlen magatartásával pedig a spanyol polgárháborút kirobbantotta. Ezeket a „machinációkat“ a népfrent részéről Olaszor-

szág három zsidó embernek: Litvinovnak, Leon Blumnak és Hore Belishának tulajdonítja.

De mindenekfelett — állapítja meg Lerroux — Olaszországnak azért is van szüksége a fajvédelmi politika felvételére, mert bevette azt a nemzeti szocialista tételt, hogy a zsidóság és a népfrent ellen való küzdelem megkönnyíti a Berlin-Róma-i tengely kisugárzását a Balkán és északkeleti Afrika, valamint Kiszász, fele. Ebben az értelemben Róma azért hajlandó szívesen bekapcsolódni, mert így Olaszország új formulát kap arra, hogy terjeszkedését Palesztina és Északafrika felé gyakorlatilag indokolja és a továbbiakra bizza, hogy a közbeeső államokon való befolyásra nézve Németországgal lepakáljon.

Olaszország ezenkívül is minden balsikerét a zsidóknak tulajdonítja. Így a zsidóknak és a népfrentnek írja rovására azt is, hogy legutóbbi angol kölcsöne meghiusult.

Ugyanazon városrészen kapnak építkezésre alkalmas házhelyeket a Vitéji Neamului kitüntetett cluj tagjai. Clujon mintegy hatvan olyan háboruban kitüntetett tartalékos és tényleges tiszt van, akiknek a törvény értelmében joguk van arra, hogy a várostól házhelyet igényeljenek. Ezek a kitüntetett tisztek Vitéji Neamului elnevezéssel külön egyesületbe tömörültek. Az egyesület már régebben beadvánnyal fordult Cluj város tanácsához, amelyben azt kérték, hogy ugyanazon helyén a városnak jelöljenek ki a számukra építkezésre alkalmas házhelyeket, azonban az erre vonatkozó megbeszélések annakidején nem vezettek eredményre. A tárgyalások az egyesület vezetősége és Rihard Filipescu jelenlegi polgármester között ismét megkezdődtek. Értesülésünk szerint a város jelenlegi vezetősége hajlandó a hadikitüntetettek törvényes kérését méltányolni és számukra házhelyeket kijelölni, azonban azzal a feltétellel, hogy ezt az előnyt csak azok a tisztek élvezzék, akik eddig semmiféle címen házhely-ajándékozásban nem részesültek.

TER

ALAPJ

Alapvető

Bucuresti, a lap rendkívüli közigazgatási t Calinescu belügy indokolása vezéniszter rámutat egységesítésére okból nem siker és legfontosabb gátas a politik gott. Tartós és lehetséges, mert sa minden állá Mészárszól küld közigazgatási s egységes törvény

A lényeg

Az új törvény sőt illetően a seket mutatja: igazgatás fejté, évre. 2. A közs gesen kisebb, hány fontos ké

ségi tanácsos cadik évét bető svenben előírt szerinti községi csökkentették. A község valamely ható be a közsé hat évre kineve hatásköre lényeg a felelőssége is kat is a kormány és összes tartos cipiumi rangra dőhelyek számát tetik, amely leh letjenek küldeté nács megaiakul szerüsítették és törvényeit. Ugyan történt azirant, megfelelő szank eddigi választot vel szemben fog egyéni felelőssé

A tartom

Az ujonnan t kettős hivatása talános érdekein many fölöleli a szes külső hivat ségét koordiná many képviseli az illető kerület az állam a közh tartományi veze törvény — írja belügyminiszter nek megfelelően manyt felszabac

STERN-féle ort. kóser vendéglő Oradeán

ארטה כשר

Str. N. Iorga (volt Zöldfa-ucca) 19. Országzserte elemert kitalás kenyha, szold árak, figyelmes kiszolgálás.

Transzilvánia vezető étterme, az utas bizalmas helye, a lakodalmasra és bankettekre külön nyitotam.

TERVGAZDASÁG

ALAPJÁN FOGNAK DOLGOZNI A HELYTARTÓSÁGOK

Alapvető változások az ország közigazgatásában. Calinescu belügyminiszter hangsúlyozza, hogy a közigazgatást ki kell vonni minden politikai befolyás alól

Bucuresti, augusztus 17. A hivatalos lap rendkívüli kiadásában közölte az új közigazgatási törvényt, amelyet Armand Calinescu belügyminiszter igen érdekes indokolása vezet be. Calinescu belügyminiszter rámutat arra, hogy a közigazgatás egységesítésére irányuló erőfeszítések két okból nem sikerülhettek eddig. Az első és legfontosabb az, hogy a helyi közigazgatás a politikai élet változásaitól függött. Tartós és komoly szervezés nem volt lehetséges, mert a politikai élet hullámzása minden állandóságot megakadályozott. Másrészt különböző országrészek eltérő közigazgatási szervezetei nehezen voltak egységes törvénybe illeszthetők.

A lényeges változtatások

Az új törvény a községek megszervezését illetően a következő lényeges eltéréseket mutatja: 1. A primárt, a helyi közigazgatás fejt, a kormány nevezi ki hat évre. 2. A községi tanács létszáma lényegesen kisebb, hatásköre csak a község néhány fontos kérdésére terjed ki. 3. Köz-

pártpolitika uralma alól és a vezető személyzet rekrutálását nem választás, hanem az uralkodó bizalma alapján végzi — kiküszöbölve a választási befolyást és a helyi közigazgatás élére objektív érték-kritériumok alapján állítja az embereket. A tartomány élén a királyi helytartó áll és egy kollektív szerv, a tartományi tanács. A királyi helytartó egyrészt a központi hatalmat képviseli, másrészt elhatároló és végrehajtó szerve a tartomány helyi érdekeinek. A felelősség a királyi helytartót illeti, akinek hatásköre éppen ezért igen széles. Ő adminisztrálja a tartományt, képviseli azt az igazságszolgáltatás előtt és a kormány nevében gyámságot gyakorol a községek és közhasznú intézmények fölött.

A tartományi tanács tagjait részint az illető tartomány községi tanácsai, részint pedig a mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és munkakamarák jelölik ki. Minden megye választott községi tanácsai a község székhelyén összeülve két tagot választanak be maguk közül a tartományi tanácsba, titkos választás útján relatív

A királyi helytartó alminiszteri rangban van és az excellenciás címet viseli. Nem viselhet semmilyen más államilag, város, vagy közintézmény által javadalmazott állást, nem tizhet szabad foglalkozást. Munkájában egy államtitkár segíti, a minisztériumi államtitkárnak megfelelő rangban és fizetéssel. A királyi helytartó a közigazgatási ügyekben hozzá érkezett panaszokat orvosolja. Egyetlen panaszt sem lehet közvetlenül a miniszterhez intézni a királyi helytartó megkerülésével. Havonta legalább egyszer összehívja a tartomány közigazgatási hivatalfőnökeit, hogy nekik útmutatásokat adjon. Évenként háromszor összehívja a tartomány prefektusait, hogy velük a közigazgatás egységes elveit beszélje. A királyi helytartó a tartományi tanács elnöke is.

Az új közigazgatási törvény intézkedik arról, ha valakit törvénytelen közigazgatási eljárás folytán károsodás érne. A 133

szakasznak megfelelően bárkit, akit valamely törvénytelen közigazgatási intézkedéssel jogaiban megsértettek, kérheti az illetékes igazságszolgáltatási hatóság útján kárának megtérítését. A királyi helytartóság, a prefektus, a polgármester, valamint a közigazgatás tisztviselői felelősek minden olyan ténykedésért, amellyel károkat okoztak, akár hivatalos hatalommal való visszaélés, akár rosszhiszeműség útján. A tisztviselő, aki a törvényteleniséget elkövette, csak abban az esetben mentesül a következmények alól, ha írott parancsra hivatkozik és igazolja, hogy a parancs végrehajtása előtt írásban jelentette annak törvényteleniségét.

A tudakozódás joga

A törvény 193. szakasza lefekteti a felek tudakozódási jogát. Ugy a belügyminisztérium, mint a helyi hatóságok iktatója mellett külön felvilágosító iroda működik, amely tartozik a már beadott kérvények sorsáról és elintézéséről 30 napon belül írásban felvilágosítást adni.

Falusi községekben a primárnak legalább elemi iskolát végzettnek kell lennie. A városokban liceumi, vagy más középiskolai végzettséget kíván meg a törvény a polgármestertől, míg municipiális városokban, megyei székhelyeken, fűrdőhelyeken polgármester csak az lehet, aki akadémiai végzettséggel rendelkezik, vagy legalább alezredesi rangot visel.

A községi tanácsoknak falvakon három választott tagja van, megyei székhely városokban hét, municipiális városokban pedig tizenkét választott tagja.

Ötéves gyakorlathoz kötik az önálló kereskedelmi cégek alapítását

Elkészült a cégjegyzési törvény módosításának tervezete

A nemzetgazdasági minisztérium külön bizottságot delegált, melynek az a feladata, hogy a cégjegyzési törvény módosításának tervezetét elkészítse. A bizottság munkáját már be is fejezte és a törvénytervezetet megküldte a kereskedelmi és iparkamaráknak javaslatfétel végett. Abból a körülményből, hogy a kamaráknak záros határidőn belül kell észrevételeiket megtenniük, arra kell következtetnünk, hogy a kormánynak elhatározott terve a cégjegyzési törvény módosi-

tásnak gyors keresztülvitele. Amint bucuresti jelentések alapján értesülünk, a módosító törvénytervezet jelentősen megszigorításokat tartalmaz a cégjegyzésekre nézve. Így többek között csak azok az egyének kereshetnek kereskedelmi cégek bejegyzését, illetőleg csak olyanok foglalkozhatnak kereskedelemmel, akik ebből az időből legalább két évet abban a szakmában dolgoztak, mely szakmában önállósítani akarják magukat.

Az uralkodó szentesíti az új közigazgatási törvényt

széki tanácsos csak az lehet, aki harmincadik évét betöltötte és valamely a törvényben előírt foglalkozást üz. 4. A jogszabályi községi tanácsosok számát lecsökkentették. A pap és a tanító, vagy a község valamely tisztviselője nem választható be a községi tanácsba. 5. A primárt hat évre kinevezett köztisztviselő, akinek hatásköre lényegesen nagyobb, de nagyobb a felelőssége is. 6. A helyettes primárokat is a kormány nevezi ki. 7. A törvény az összes tartományi központokat municipiumi rangra emeli. 8. Az üdülő és fűrdőhelyek számára olyan szervezet létesítetik, amely lehetővé teszi, hogy megfigyeljenek küldetésüknek. 9. A községi tanács megalakulásának alakításait leegyszerűsítették és kizárták a felosztás lehetőségeit. Ugyanakkor azonban intézkedés történt aziránt, hogy a vétkes tanácsosok megfelelő szankciókban részesüljenek. Az eddigi választott tanácsok felelőtlenségével szemben fog állni az egyes tanácsosok egyéni felelőssége.

A tartományok hivatása

Az újonnan teremtett tartományoknak köztudott hivatása van. Az első az állam általános érdekeinek előmozdítása. A tartomány felöleli a központi hatóságok összes külső hivatalait és ezeknek tevékenységét koordinálja. Másrészt a tartomány képviseli a helyi érdekeket, vagyis az illető kerület sajátos érdekeit. Ecéből az állam a közhatalomnak egy részét a tartományi vezetőkre ruhazza át. Az új törvény — írja az indoklásban Calinescu belügyminiszter — az új alkotmány elveinek megfelelően, amely igyekszik a kormányt felszabadítani a parlament és a

többséggel. A tartomány területén lévő ipari és kereskedelmi, mezőgazdasági és munkakamarák tanácsai egy-egy tagot választanak. A tartományi tanács jogszabályi tagjai az egyetemi rektor, vagy a legfelsőbb iskola igazgatója, a legmagasabb rangban lévő állami orvos, állatorvos, erdő és gazdamérnök, az egyetem orvosi fakultásának higiéniai professzora, a legrégebb és legnagyobb jótékonyági egyesület elnöke és a Straja Tării kerületi inspektora.

Tervgazdaság alapján

A tartományi tanács a döntés jogával rendelkezik a tanács költségvetésének megszavazásában, bármilyen természetű jövedelmi forrás megteremtésében, kölcsönügyekben, ingatlanok elidegenítésénél stb. Ezen kívül a tanács véleményezési joga van, vagy kívánalmakat állíthat fel, helyi jellegű kérdésekben. A tanács minden év február és november elsején rendes ülészakra ül össze, amely azonban legfeljebb öt napig tarthat. Összehívását a királyi helytartó végzi.

A királyi helytartó nem öletszerűen, hanem előre megállapított terv szerint kell, hogy irányítsa a tartomány ügyeit. Minden tartomány munkaprogramot állít fel. Egy hosszabb tartamu, például tíz éves munkaprogram keretén belül kevésbé jelentős feladatok elvégzésére két-három éves tervet dolgoznak ki. A királyi helytartó minden hat hónapban tartozik részletes jelentést tenni az uralkodónak és a belügyminiszternek a tartomány helyzetéről és a munkaprogram végrehajtásáról.

A nap huszonnyolc órából két „barlanglakó” hét hat nappól áll

amerikai tudós felfedezései az ember életéről

Csikágó, augusztus 17. Egészen szokatlan tudományos kísérletet hajtott végre a csikágói egyetem két élettani professzora, dr. Nathaniel Kleitman és dr. Bruce Richardson. A két tudós hosszas vizsgálatok alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy az emberiség tulajdonképpen téved, amikor abban a feltevésben él, hogy az emberi szervezet számára a nap huszonnyolc órából és hét nappól áll. Szerintük ez a hétnapos és huszonnyolc óras beosztás pusztán társadalmi konvenció dolga, amelynek biológiai törvényekkel semmiféle összefüggése nincs. Hogy feltevéseiket gyakorlatilag is igazolják, a két tudós a maguk által szerkesztett különleges mérőkészülékekkel egy hónapra elvonult a világtól.

Rendkívül gondosan megválasztott barlangot szemeltek ki kísérleteik színterület és egy hónapon át a külvilágtól teljesen elzárva, szabadon engedték működni idegrendszerüket, szervezetüket és lemérték az ezzel kapcsolatos élettani funkciókat.

Kísérleteink igazolták, — jelentette ki az izgalmas érdeklődéssel várt kísérletsorozat végén dr. Kleitman, — hogy a huszonnyolc óras és hétnapos hét pusztán társadalmi konvenció, emberi találmány, amelyet különféle gyakorlati okokból évszázadok során kialakult szokás erősített meg. Az emberi szervezet működése a huszonnyolc óras napot és a hatnapos hetet tenné indokolttá. Nagy kérdés természetesen, hogy ezt az emberi szervezet szempontjából hasznosabb és egészségesebb új életritmust be lehetne vezetni a gyakorlati életben. Tapasztalataink azt mutatják, hogy az emberek jelentékeny része olyan nagy mértékben rabja szokásainak, hogy új életmódra való áttérés megle-

hetős fizikai és idegmegrázkódtatással jár náluk. Mások viszont rugalmasabb idegrendszerrel és fizikummal rendelkeznek, könnyen tudnak a megváltozott körülményekhez alkalmazkodni. En magam például nehezebben alkalmazkodtam a kötetlen életmódhoz, mint társam, dr. Richardson, aki könnyen átsapott a huszonnyolc óras ritmusból a huszonnyolc órába.

A két tudós földalatti barlangját meglehetősen kényelemmel szerelte fel. Két tábori ággyat, nagy mennyiségű élelmet, akkumulátorokba gyűjtött villanyáramot és sok jó könyvet vittek magukkal a tudományos vizsgálat céljaira szolgáló gépek mellett. Milyen a föld alatt semmi külső jel nem árulta el, hogy a nap, vagy a hold mikor kel fel és hogy a 24 óras nap milyen fejlődési fokánál tart. Látogatót nem fogadtak, mert attól tartottak, hogy ilyen külső beavatkozás megváltoztatja a kísérlet abszolút jellegét. Dr. Kleitman — mint mondja — gyakran volt „rosszkor” éhes és álmos, míg dr. Richardson a harmadik naptól kezdve minden külső beavatkozás nélkül áttért a huszonnyolcórás napra.

A két tudós a legközelebbi jövőben ellenőrző kísérleteket hajtott végre, kipróbálják majd, hogy az emberi szervezetre hogyan hat a tizenkétórás, huszórás és negyvennyolcórás nap.

Kissé különös volt — fejezte be nyilatkozatát dr. Kleitman — éjjelkor reggelizni és napnyugtakor felkelni. Ezek a furcsaságok rövidesen eltűntek és még ha figyelembe vesszük azt is, hogy ez a harmincnapos pihenés egyébként is jót tett idegrendszerünknek, azt kell állítanunk, hogy a huszonnyolcórás nap sokkal jobban megfelel az emberi szervezetnek.

HIREK

Levél Mac Michael palesztinai főkörmányzó urhoz egy illegális bevándorló érdekében

Az Uj Kelet augusztus 14-i számában Barzilay István cikkét közzétük egy illegális ardeali bevándorló odisszejáról. A cikkben arról volt szó, hogy egy fiatal ardeali zsidó fiu munkásnak szegődött egy házjára, hogy Palesztinába juthasson. Miután kétszer, vagy háromszor megtette már az utat Constanta és Haifa között s partra szállnia nem sikerült, a parttól kilométerekre távolodott hajóról a tengerbe ugrott és az éjszaka sötétjében törött lábával egyenesen egy beduin-táborba menekült. A fiu most valamelyik haifai kórházban várja, hogy sorsa fölött döntsének és ki van téve annak, hogy a palesztinai hatóságok ki fogják utasítani.

Erre a cikkünkre érkezett a mai postával az alábbi megható levél, amelyet egész terjedelmében itt adunk:

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az Uj Kelet augusztus 14-i számában cikk jelent meg egy illegális bevándorlóról. Ez az én fiam. Gyermekkorától fogva csak az Erecéért kínlódtam és három évet hácsarazott a Mizrahi szerzetben. Megígérték neki, hogy megkapja a certifikátot, kértek is Sighet-ről három ezer lejrt az utlevélért, beküldtük a pénzt, megcsinálták az utlevélet, de a certifikátot nem kapta meg. Be kellett vonuljon katonának, két évet szolgált Szmáron a Mámutánál és a múlt őszén hazajött. De azt mondta, hogy nem nyugszik, míg nem megy ki Palesztinába. Januárban Constantába utazott és egy hajón dolgozott. Csak két nap munkája volt hetenként, abból élt és éhezett, de nem törődött vele, csak váhagy jusson ki az Erecbe. Ir-tam neki, jöjjön haza, nőüljön meg és hagyjon fel ezzel a tervvel. Azt válaszolta, hogy gyerekkora óta kínlódtam a zsidó házért és tovább fog küzdeni és dolgozni akar testvéreivel együtt. Nagyon szépen kérem a tekintetes szerkesztő urat, írjanak Palesztinába, hogy fiamnak joga van a certifikáthoz, s adják ki neki, nehogy isten őrizt vissza-küldjék, mert vissza ugy sem jön, inkább elpusztítja magát, isten őrizt.

Teljes tisztelettel:

FERENCZ JÓZSEF

Tárgu-Mures, Str. Dragalina 16.

Gondoskodni fogunk arról, hogy Ferenc Józsefnek ez a megható szülői levele eljusson a főkörmányzó ur asztalára, aki mielőtt a tárgumuresi Ferenc fiunak az ügyében döntene, megtudhatja ebből a levélből, mit jelent voltaképpen az a büncselekmény, amit az angol törvénykönyv illegális bevándorlás címen büntet.

De elküldjük ezt a levelet a palesztinai cionista Exekutívénak is, amely valószínűleg gondjába fogja venni a súlyos megpróbáltatáson keresztülment ardeali zsidó fiut.

— **Időjósolat.** Előbb 2-3 milliméterrel emelkedő, majd 1-2 milliméterrel csökkenő légnyomás, váltakozó felhőzet, enyhé északnyugati légáramlás, változatlan hőmérséklet, esők főleg a hegyvidéken és északon.

— **A varsói román nagykövét párizsi útja.** Bucurestiből jelentik: Richard Franasovici varsói román nagykövét, aki a fővárosban tartózkodik, Párizsba utazik néhány napra. Franciaországtól egyenesen átlomáshelyére utazik.

— **A magyar és német kisebbség képviselői** a kisebbségi kormánybiztosnát. Bucurestiből jelentik: Silviu Dragomir kisebbségi kormánybiztos tegnap fogadta Hans Otto Rothot a szász és Bethlen gróftól a magyar kisebbség képviselőjét.

— **„Felfedezés.”** A világ egyik leghíresebb sarkkutatója, a negyvenöt esztendőes Lauche Koch dán professzor páratlan felfedezést tett: „felfedezte”, hogy egy sziget, amit néhány esztendővel ezelőtt felfedeztek — nincs. Az egyik északi sarki szigetről van szó a Grönland és a Spitzbergák között fekvő Fata Margana szigetsoportról. Ezt a szigetsoportot, amely már évtizedek óta szerepel a világ minden térképén, Peary és Papanin sarkkutatók is megemlítették legutóbbi sarkutazásuk alkalmával. Senki a világon nem kételkedett létezésükben. Most mégis kiderült a Fata Morganáról, hogy csak fát morgana. Hogy nincs, nem létezik és nem is volt soha. Sarkkutatókörökben nagy feltűnést keltett Lauche Koch professzor bejelentése.

— **Egy jesiva nyaralni megy.** Pozsonyból jelentik: Érdekes újítást hozott meg legújabbán a munkásji jesiva. A főbbi négy hétre Nalipone fürdőhelyre utazott és hogy erre az időre se kelljen megszakítani jesivájával a kontaktust, összes böchereit és a jesiva szülőkéségeit berendezte is magával vitte a fürdőhelyre. A tanulás zavartalan mederben folyik tovább, a szabad ég alatt a kurpark ideális környezetében, amely ilyen módon a böcherek testi-lelki felüdülését is szolgálja. De nem okoz problémát a tanítványok ellátása sem, mivel a jesiva menzája ide is követte a jesivát és ugyanúgy gondoskodik a böcherek ellátásáról, mint a városban.

— **Kitüntetés hadihajók.** Bucurestiből jelentik: A Hivatalos Lap mai számában királyi kéziratot közöl, amely a román hadsereg szolgálatában eltöltött 25 évre való megemlékezésért az I. C. Bratianu, Mihail Kogalniceanu, Lascar Catargiu és Ioan Lahovary monitorokat, valamint a királyi tengerészet 3, 5 és 7. számú egységeit megkülönböztetett jelzéssel látja el.

— **Fémillió vagonra becsülik az idei buza-termést.** Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztériumba érkezett jelentések szerint néhány basarabiai megyében bő eső esett. A tengeri tiszta helyzetével ezzel megjavult. Ennek dacára a Duna-völgyében a tengeri tönkrement a szárazság miatt. A repce vetése megkezdődött. Az idei buza-termés el fogja érni az 500.000 vagont. Megállapítást nyert, hogy az ország egyes részeiben a megállapított árninimumon alul eszközöltek buzavásárlásokat. A vizsgálat megindult.

— **Katasztrófális felhőszakadások és áradások Bucovinában.** Cernăuți-ből jelentik: Bucovinában tegnap hatalmas esőzések voltak. Câmpulung, Storojinet és Radauți megyékben a felhőszakadások katasztrófális áradásokat okoztak. A Suceava folyó kiöntött. Az ár elsodort majdnem minden hidat és telefonpóznát. A Siret két méterrel megduzzadt és kiöntéssel fenyeget. A lakosság elhagyta házait. A Bistrița, Moldova és Prut szintén állandó emelkedésben vannak. A vihar és esőzés nagy károkat okozott Cernăuți városában is. Számos házfedelel sodort le a szél ereje. Az utcákon több helyen 15 centiméter magas az ár. A tűzoltók és katonaság serényen dolgoznak az utak letakarításán.

CSAK 4 ESTI ELŐADÁS!

A LEGJOBB SZEKSZUALIS FILM

A házasság titkai

Van der Velde, a világhírű nőgyógyász sekszualis filmje.

Házastársak, leányok, férfiak okvetlen nézzék meg!

PÉNTEK, SZOMBAT este 9 órakor, VASARNAP este 7 és 9 órakor!

Számozott helyek! Jegyek elővételben csütörtöktől a mozi pénztáránál!

A délutáni előadásokon: Luis Verneuil híres regénye filmen:

DORA NELSON

A francia filmek gyöngye ELVIRA POPESCU-val.

— **Jaurés emlékünnepe augusztus 20-án.** A Munkás Athenaeum augusztus hó 20-án, szombaton este pont 9 órai kezdettel az Építőmunkás Otthon disztermében ünnepi előadást rendez, amelynek keretében ismeretnie fogják Jean Jaurés tudományos munkásságát. Az előadás a munkásdalárdák is résztvesznek. A már előre megváltott jegyek érvényesek az előadásra. Az előadás megtartására a hatóságok megadták az engedélyt.

— **Román-magyar táviratváltás a debreceni katasztrófa alkalmából.** Bucurestiből jelentik: Titeanu sajtó- és propagandaelnöki államtitkár Antal István magyar sajtóállamtitkártól a hozzáintézett részvétlívíratra a következő választ kapta: A magyar sajtó nevében legőszintébb köszönetemet nyilvánítottam Excellenciának megható részvételt tolmácsoló szavaiért, amiket a román sajtó nevében volt szíves kifejezni a Debrecen melletti repülőszerecséltenség alkalmával a magyar újságírást ért tragikus veszteség miatt.

— **A francia légitársaság felügyelője Bucurestiben.** Bucurestiből jelentik: Codos, a világhírű repülő tegnap Beneasara érkezett. Codos az Air France légitársaság felügyelője.

— **A cselédkönyvek felülvizsgálása.** Folyó év augusztus 12-én megkezdődött a cselédek és cselédányok munkakönyvének felülvizsgálása. Felhívjuk a munkaadók figyelmét, hogy szeptember 6-ig bezárólag cselédek, vagy cselédányok munkakönyvét magukkal hozva jelenjenek meg a rendőség cselédhivatalában (60. számú szoba). Azok a munkaadók is kötelesek megjelenni, akik munkakönyv nélkül tartanak alkalmazásban fent említett személyeket, hogy azok igazoló iratainak alapján beírják őket a cselédhivatalba. A kihágókra a cselédszabályrendelet megfelelő paragrafusa alapján büntetést rónak ki. A jelentkezés betürendben a következőképpen történik: Augusztus 18 A, B, 19 C, 20 D, 22 E, F, 23 G, 24 H, 25 I, 26 J, 27 L, 30 M, 31 N, O, szeptember elsején P és R, 2 S, T, 3, U, V, 5 W, Z, 6 X, Y.

CSAK FELNÖTTEKNEK!

— **A tihujai nyaralótelepről.** Az Árvagondozó nyaraltatási akciójának második része augusztus 11-én kezdődött, amelyen 190 fiugyermek vesz részt. A gondos vezetésű városonként helyezte el az egyes pavilonokba a gyermekeket, akik már másnap nagy örömmel és igyekezettel megkezdtek a strajerképzésüket. Az esős időjárás dacára a gyermekek a legjobb egészségnek örvendenek. A második csoport megnyitó ünnepélyét az Árvagondozó és hó 14-én tartotta meg, amikor T. Dumbrava strajercomandant buzdította a gyermekeket a strajer kötelesség teljesítésre. A megrendezett hivatalos istentisztelet keretében a zászló jelentőségét méltatták és a Straja Tárii jelszavát képező „munca și credința” értelmét zsidó szempontból is megvilágították a nyaralásban résztvélő kis strajer-gyermekek előtt. A szép ünnepeket még az oradeai ort. templomi kórusban működő Pinsker József szépen recitált imája emelte ki, majd az Immul regál akkordjai zárták be. A nyaralótelep és az ott élő gyermekek meglátogatására tervezett kirándulást az Árvagondozó a kedvezőtlen időjárásra való tekintettel augusztus 28-ra halasztotta, amikor Clujról reggel 6 órakor autobus, esetleg autobusok fognak indulni. Az érdeklődők részvételtüket e hó 25-ig feltétlenül jelentsék be Str. Paris 36 alá, vagy 34-61 telefonon.

PALYAZAT TANARI ALLASOKRA

Az oradeai ort. zsidó hitközség fiu- és leánygimnáziumában f. évi szeptember hó elsejére a következő rendes tanszékek töltendők be: a fiu-gimnáziumban román nyelvi, a leány-gimnáziumban: román nyelvi, matematika-tervezetani, (esetleg mat.-termesztrajzi), kézmunka-háztartástani, természetvelési, (esetleg háztartástannal). A román nyelvi és matematikai tanszékre csak a teljes képesséssel (capacitate-vel) rendelkező tanárok és tanárnők pályázhatnak. Ez állásokat elnyerni óhajtok híteles okmányokkal felszerelt folyamodványaikat legkésőbb f. hó 22-ig az iskola igazgatóságához nyujtsák be.

Elnökség.

TURISZTIKA

A Haggibbor sportegyesület turistaszakosztálya augusztus 21-én, vasárnap az oradeai Makkabi turistaszakosztályával közös kirándulást rendez Stăna de Valera, a Jad völgye-utiránnyal. Tekintettel a kirándulás jellegére, amelynek: ünnepiességet kölcsönöz a két zsidó sportegyesület találkozására, a kirándulás csak meghatározott számban lehet résztvenni, miért is ajánlatos idejében jelentkezni. Indulás reggel 4 órakor a Haggibbor Otthon elől. Jelentkezés a Stadion sportruházban, Calea Mărechal Foch 1 sz., valamint este 6 és 8 óra között a Haggibbor Otthonban, Str. Stroescu 7/b, legkésőbb péntek estig lehet.

A Haggibbor sportegyesület turistaszakosztálya augusztus 28 és 29-re kétnapos kirándulást tervez kizárólag gyakorlott turisták részére a Rodnai Havasokba (Unőkő). A kirándulásra jelentkezni augusztus 22-én, hétfő estig lehet a Haggibbor Otthonban, ahol a kirándulás programja is megtekinthető.

— **Házassági kölcsönök Franciaországban.** A francia kamarai elő most terjesztettek egy törvénytervezetet, amely a házassági kölcsönök bevezetéséről intézkedik. A törvénytervezet szerint ez a kölcsön 5000 frankot tenne ki s azt 100 hónapon keresztül havi 60 frankos részletekben kell visszafizetni. Minden egyes gyermek születésekor azonban a hátralévő adósság 25 százalékkal csökken. A kölcsön elnyerésének feltétele, hogy azok, akik kapják, született franciák legyenek. A házassági kölcsön fedezésére az agglégényeket és gyermektelen házaspárokat fejenként 100-150 frank fejadóval és jövedelmük 2-6 százalékaig terjedő kölönadóval sujtánák.

A házassági kölcsönök bevezetésének sürgetőségét bizonyítja az a most nyilvánosságra került statisztika is, amely a francia házassági krízisről tesz tanúságot. Kiderül ezekből az adatokból ugyanis, hogy a fiatalon házasodók száma egyre csökken, ezzel szemben egyre szaporodnak a válások. Az elmúlt évben mindössze 274.000 házasság volt Franciaországban, holott ez a szám 1930-ban még 350.000-et tett ki. A házasságok száma évről-évre egyenesen csökken, viszont ugyanolyan mértékben váltak gyakoribbá a válások. Hét évvel ezelőtt Franciaországban 17 házasságra esett egy válás, míg ma ez az arány 12:1. Ezekkel a számadatokkal áll kapcsolatban a születési index nagyarányú csökkenése is. Amíg 1930-ban Franciaországban kerekén 750.000 születést jegyeztek fel, 1937-ben mindössze 617.000-en. Ezek a statisztikai megállapítások mély nyomást keltek Franciaországban s a francia kormányt most minden oldalról felszólítják, hogy a veszélyes fejlődésnek gátat vessen. Az Intransigant többek között azt írja, hogy az állam foglalkozott eddig a gabona politikájával, a bortermeles politikájával s talán foglalkozhatna egyszer már a házassági index emelésének politikájával is. A legényesebb pontok ennél a józan adó politika, észszerű lakáspolitikára, a házasságok nagymértékű megkönnyítésére, mindenekelőtt pedig különös figyelembevétele a sokgyermekes családoknak. A francia lapok hasábjain egyre gyakrabban látnak napvilágot az Intransigenthez hasonló megnyilatkozások, amelyek azt mutatják, hogy a francia közvélemény érdeklődése is egyre inkább rátérül ezekre az annyira fontos problémákra.

Jön 505 a csikkal!

— **Huszonegy német cserediák Romániában.** Bucurestiből jelentik: Hétfőn 24 német diák érkezett az országba kéthónapi tartózkodásra. A román cserediákok már július 15-én elutaztak Németországba, ahol különböző dreadai és lipcei vállalatoknál folytatnak gyakorlatot.

— **A hét szennációja!** Négy csak esti előadás keretében és csak felnőtteknek mutatja be a Thalia mozgó „A házassági titkai” híres sekszualis filmet, amely film keretében minden ember által eddig eltitkolt szexuális titok és kérdés bemutatásra kerül. A filmet a Thalia mozgó csak péntek és szombat este fél tíz órakor míg vasárnap este fél nyolc és fél tíz órakor vetíti és csak 18 éven felülieknek. Tekintettel erre a mozgó a négy előadásra számozott helyhez kötött jegyeket ad ki, amit a torlóadások elkerülése végett elővételben kezd csütörtöktől kezdve árusítani. A délutáni előadások keretében Luis Verneuil regénye, a Dora Nelson kerül bemutatásra.

Palesz

Jeru
— Hogyan lehet
— kérdeztem Jeruzs
— Hja — hangza
féle lehetőség van.
Charodig vonaton, or
sz ut, mint tizenegy
— És hogyan tesz
tizenegy kilométer?
húlságosan tanácsos
összű utra.
— Hja — mondta
legjobb, ha megv
tűtő vizért jön Kfa
— Talán Ajin Ch
— Nem, Kfar Je
— Miért küld ak
odba?
— A Kfar Jeches
Charodnak hívják.
— És hogy hívják
omást?
— Tel Jozsef.
— És a Tel Josz
— Egyáltalában
gy tábla van a sine
rás: „A faiskolához

Ezekután jobbnak
etőség után tudak
zserübb volt. Afule
tt taxit béreltem,
ethbe. A sofőr m
ajtottunk volna a
lt az egyik ház elő
áborut viselt piszt
— Még van töltv
nk közé helyezte
uszonkét kilométer
oztatott, hogy
int támadták meg
ésszerűen az arab
ilyen tüzes cseter
ska főterén.
— Figyeljen kiss
négy szem több
m különben is el
at kémleltem.
Alaposan körülmé
set semmi.
Igy utazik ma az

Moledeth — amit
k, vagy otthonnak
n izolálva, maga
nek Jezreel észak
hille irányában.
hellyel autóval jár
és kilométerre es
eth Alfa, légvona
n hozzá, de a mé
zében közelíthet
Már messziről lát
ett tábor”, ame
zi az utóbbi két
kat. Négyzöglet
agas örtony,
öröskörül terület
nyelek részben g
l vannak bevetve
ri fel rajtuk a h
nkétszerez kése.

A moledethi telep
metországi bevánd
k Nahalalban h
a telepnek Fran
hachsarát, a több
m éltek, míg egy
zal a szándékka
apítsanak, vagyis
az átfogó szöve
t is mindenkinek
sága. Erről a té
t is a cionista i
táiban sokkal ke
kollektív telepek
ért leszögezni, h
szidna zsidó me
k több, mint a
A Moledeth-mos
rvezve. Ma hetv
gyven gazdasági
golyo vagy család
golyo családöt hár
n zeligangerek
alapítás előtt. A
ven ember él, k
bő huszan még

A hegyekben — a tengereen
En megvédem

Allandó kísértője én legyezt.

SPORT

Az oradeai Makkabi futballesapata és tekéző gárdája Clujon

Ugy a futballesapatnak, mint a tekelesapatnak a Haggibbor lesz az ellenfele

Cluj, augusztus 17. (Az Uj Kelet tud.) A kereteit egyre szélesítő cluji Haggibbor sportegyesület vasárnap három fronton fejt ki igen gazdag sporttevékenységet. Amellett, hogy az uszógárda részvesz a tárgumuresi Makkabi rendezésében lebonyolításra kerülő Sennensleb Béla Kupa uszószerenyen, a Haggibbor vasárnapra meghívta az oradeai Makkabi futballesapatát, valamint a tekézők versenyzőgárdáját. Az oradeai Makkabi mindkét szakosztálya testvéri szeretettel üdvözölte a meghívást és azokat elfogadta.

A Makkabi-Haggibbor futballmérkőzés vasárnap délelőtt fél 11 órakor lesz a Haggibbor-pályán. A mérkőzésnek különös érdekességet kölcsönöz, hogy ez az első alkalom, amikor az épülő Haggibbor-pályán a Haggibbor futballesapata hivatalos mérkőzés keretében testvér-együttessel játszik. A mérkőzés előtt a Haggibbor ifjúsági futballesapata a CAC ifjúságival játszik. A Haggibbor vezetősége meleg felhívással fordul Cluj sportszerető zsidó társadalomához, kérve, hogy minél nagyobb számban való megjelenésükkel adjanak méltó keretet a két zsidó futballesapat találkozásának.

Az oradeai Makkabi futballesapata igen jóképességű együttes, amely számos visszhangzó sikerre tekint vissza. A Haggibbor futballesapatát egyébként ebből az alkalomból több ponton megerősítik.

Makkabi-Haggibbor tekeverseny

Pár héttel ezelőtt a Haggibbor tekegárdája Oradean szerepelt, ahol a Makkabi együttesével mérte össze erejét. Ez a találkozó az oradeai Makkabi győzelmét hozta, miért is a Haggibbor revánsmérkőzésre hívta meg testvér-egyesületét. A revánsmérkőzés vasárnap délelőtt lesz a cluji Modern-pályán. (Regele Carol II. 12. szám.)

A Haggibbor hírei

A Haggibbor uszósakosztálya pénteken délután a 2.30-as vonattal Targu-Muresre utazik az uszó-Makkabiadara. A kedvezményes utra vendégeket szívesen visz magával a vezetőség. Jelentkezni lehet csütörtök este 6-8-ig a Haggibbor Otthonban, Str. Stroescu 7/b szám.

A Haggibbor futballszakosztályának vezetősége felkéri összes játékosait, hogy az oradeai Makkabi futballesapata ellen tartandó mérkőzés megbeszélése céljából szíveskedjenek ma, csütörtökön este fél 9-kor a Haggibbor Otthonban megjelenni.

A Haggibbor futballszakosztályának ifjúsági csapata aránylag rövid idő alatt értékes fejlődésen ment keresztül. Az ifjúsági csapat legutóbb 6:1 arányú győzelmet aratott a Torá Umlacha jóképességű csapata ellen. A mérkőzés góllövői: Máttyás (1), Katz (2), Nierenfeld (2), Náthán 11-es, illetve Grünfeld. Az ifjúsági csapat vezetősége felkéri mindazon ifjakat, akik a szakosztályban részt óhajtanak venni, szíveskedjenek minden szerdán és pénteken délután a városi pályán tartandó tréningen a szakosztály-vezetőnél jelentkezni.

A Haggibbor tekeakosztályának új vezetősége. A Haggibbor tekeakosztálya az elmúlt napokban tartotta rendkívüli reorganizáló ülését, melyen egyhangúlag a következő vezetőséget választották meg: Diszelnök: Ludwig Náthán, elnök: Berkovits Imre, al-elnök: Havas László, titkár: Schwartz Henrik, pénztárnok: Schenk József csapatkapitány: Steinberger Samu, ellenőrök: Frisch Béla és Reiter Jenő, felügyelőbizottság: Járay Ede, Meiszter Jenő és Schenk József. Az újonnan megválasztott vezetőség munkája elé nagy várakozással tekintenek a Haggibbor tekézők. A Haggibbor tekeakosztály rendszeres tréningjeit minden kedd este a Modern-pályán tartja.

Az emberi butaság története. Ráth-Végh új, vidám könyve. Most még könyvnapon a vászonkötésben 158 lei, később 198 lei Lepage-nál Cluj. Postán utánvétellel. Még kapható: Könyvnapon teljes Ady kötet 158 lei, Móricz: Légy jó mindhalálig fve 59 lei, stb. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól.

A Haggibbor tekeakosztályának vezetősége felkéri összes játékosait, hogy az oradeai Makkabi ellen tartandó revánsmérkőzésre szíveskedjenek vasárnap reggel 9 órakor a Modern-pályán pontosan megjelenni.

Csak cöviden...

A Korányi-ügy teljesen elcsendesedett. A legutóbbi budapesti jelentés arról számolt be, hogy Korányi Franciaországba szerződött, most pedig az a hír járja, hogy a válogatott hátvéd mégis Magyarországon marad. Allitóltag a Hungaria szeretné lekötni Korányit és nem is nézne ki rosszul egy Szabó-Korányi-Biró közvetlen védelem, azonban a Ferencváros — így szólnak a hírek — minden úlnak kiadja volt játékosát, csak éppen a Hungáriának nem...

A cluji Victoria futballesapatának vezetősége vasárnapra barátságos mérkőzésre hívta meg a baiaamari Phönix, illetve FC Carpati futballesapatát. Ha a mérkőzés megtartása elé nem gördülnek akadályok, az nagy eseménye lesz a vasárnap sportjának.

Miután a finnországi olimpián csak a szorosra vett olimpiai sportágak versenyeit rendezik meg, Tallinn jelentkezett most, hogy

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

AZ OPERA MOZGÓ MÜSORA:

Szerdától premier: Világzenzáció: Emberfaragó. Izzalom, rémület, borzalom. Egy örült orvos hajmeresztő rémtettei. A szörnyeteg tündöklése és bukása. Embertorzítás, a szerelem lektüzdése kínzókamrákban, stb. Főszerepben: Boris Karloff és Lugosi Béla. Csak erős idegzetűeknek! Műsor előtt: Álomvilág, orosz kabaré 3 felvonásban.

A MUNKÁS MOZGÓ MÜSORA:

3, 6 és 9 órakor: I. Párizsi éjszakák. Társadalmi dráma. Fősz.: Fernand Gravey. II. A táncoló angyal. Az évad legbájosabb filmje. Fősz.: Sonja Hennie. III. Híradó.

Szombaton, aug. 20-án két előadás 3 és 6 órakor. Este 9-től nincs előadás.

A ROYAL MOZGÓ MÜSORA:

Bemutatásra kerül a közönség általános kedvelése: Walewska grófnő, Greta Garbo és Charles Boyer egyetlen filmje. Előtte: Az angol király látogatása Franciaországban. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9.30.

A SELEOT MOZGÓ MÜSORA:

Premier! Gyilkosság történt. Rendkívül izgalmas bűnügyi film. Főszereplők: Edward G. Robinson és Jane Bryan. A film előtt: Világhíradó.

AZ UERANIA MOZGÓ MÜSORA:

Eissler Fanny. Lilian Harvey nagyszerű világfilmje. Képrázatos balett, tánc!

A THALIA MOZGÓ MÜSORA:

Csütörtöktől: Dora Nelson. Luis Verneul híres regénye film. Főszerepben: Elvira Popescu, a híres román származású francia színésznő. Pénteken, szombaton és vasárnap csak este 9 órakor! A házasság titka. Sexuális film. Csak felnőtteknek! Jegyek elővételben a mozi pénztáránál. Számozott helyek.

AZ EDISON MOZGÓ MÜSORA:

Mától: I. Rejtelmek háza. Nagy kémfilm a francia forradalomból. II. Vérel Itatott határ. Főszerepben John Wayne, a cowboy király. III. Mária királynő öfelsége temetése. IV-V. Uj híradó és Micky Maus.

a „számított” sportversenyek megrendezésére szívesen vállalkozik.

Kotziás, Athén főpolgármesterének indítványára, Athén városa harmincmillió drachmát szavazott meg sportcélokra. Athén többek között új stadion építését is programjába vette.

Londonban befejezték az Európa-bajnoki uszószerenyeket. A pontverseny állása:

1. Németország 145 pont, 2. Magyarország 59 p., 3. Anglia 43 p., 4. Hollandia 34 p., 5. Svédország 27 p., 6. Franciaország 22 pont.
- Vigaszerenyek (Harold Fern-serleg): 1. Norvégia 11 ponttal, 2. Magyarország 8 ponttal, 3. Anglia 5 ponttal.
- Hölgyszók: 1. Dánia 100 ponttal, 2. Hollandia 60 ponttal, 3. Anglia 45 ponttal, 4. Németország 18 ponttal, 5. Svédország 9 ponttal, 6. Belgium 7 ponttal.

A Satumarei Kupa idej védelmét az Olimpia csapata szerezte meg, amely a döntőben 4:1 (1:0) arányban győzte le a carei Victoria együttesét.

Ausztrália és Japán csapata játszott a Davis Cup amerikai zóna döntőjében. Az ausztrálok 3:2-re győztek. A zónaközi döntőt Németország ellen Bostonban játszik le augusztus 18-án kezdettel.

A Gazeta Sporturilor fenntartással közli a hírt, hogy az olasz labdarúgószövetség tanácsa tegnap esti ülésén foglalkozott az olasz csapatok Közép-Európa-kupa mérkőzéseinek előfordult incidensekkel. Többek között szó volt a Rapid-Genova mérkőzéséről is. Megállapítást nyert, hogy a román fórum nem tette meg a szükséges intézkedéseket, ezért az olasz szövetség úgy határozott, hogy egy évre megszakítja az olasz-román labdarúgó érintkezést.

RÁDIÓ MÜSOR

Csütörtök, augusztus 18.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.25: Motívumzenekar. Közben: 14.15: Hírek. 15.20: Időszzerű anyag. 19: Táncclemezek. 20.10: Felolvasás. 20.25: Teodorescu Sándor hegedül. 21: Időszzerű anyag. 21.15: Rádiózenekar. — 22.30: Hírek. 22.45: Vendégülöi zene. Majd különböző hírek.

Jeruzsálem. Déután 5.30: Pontos idő, hírek. 8: Nyelvéseti előadás. 8.15: Hangverseny. 8.40: Előadás. 9: Pontos idő, időjárás, hírek. 9.30: Az angol program keretében hangverseny.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 13.05: Zongora. 14: Szalonzenekar. 15.35: Hírek. 21: Részletek Erkel Ferenc Bánk bán című dalművéből. 23.05: Jazzhármás. 0.10: Lemezek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból: Belgrád. 21.30: Szimfónikus hangverseny. London Regional. 21: Promenade-hangverseny. Prága. 20.40: Mesterdalnok- és Lohengrin-lemezek. Rádío Paris. 21.30: Szimfónikus hangverseny. Varsó. 22.10: Tarka zenés, dalos est.

Péntek, augusztus 19.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 15.20: Időszzerű anyag. 118.15: Stefarescu-zenekar. 20: Felolvasás. 20.15: Fotinu Jonel csellózik. Niculescu Sabina hárfázik. 20.45: Balalajka. 21.05: Felolvasás. — 21.25: A Rigoletto opera lemezekben, a színpadon hírek.

Jeruzsálem. 5.30: Pontos idő, időjárás. Az angol nevelés alapelvei. 8: Tönach előadás. 8.15: Irma Scheinberg és Josef Gröndl két-zongorás hangversenye. 9: Pontos idő, időjárás, hírek. 9.30: Az angol program keretében hangverseny.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 13.05: Hegeü és ének. Közben: Hírek. 14.30: Rendörzenekar. 15.35: Hírek. 17.45: Időjelzés. 18: Szalonzenekar. Közben sportközlemények. 20: Magyar művészek hanglemezei. 21.30: Zongora. 22.10: Cigányzene. 22.45: Időjelzés. 24: Hírek. 0.10: Szalonötös.

A CAPITOL MOZGÓ MÜSORA:

Premier! A II-ik rapszódia. Paderewski egyetlen filmje. Műsor előtt: Világhíradó.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlémet egy szó 2 lej, vastagabb betűivel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbeli díj mellékelve van.

Fakádak 1000-4000, vashódok 200-700 literesek eladó. Cim Káhn Kálmán Sighet.

JAHREZETTABLE alumíniumból készült, kisaak, egyszemélyes 150 lej, kétszemélyes 250 lej. Megrendelésnél zsidó dátum közlendő. Boros papírkereskedés, Cluj.

Kertész, virág-, gyümölcs-, konyhakertészet, szőlő, méhészet, vagy gazdaság vezetését a legnagyobb szaktudással és felelősséggel vállalja. Levelet „Pontos” jellegre a kiadóba kér.

Jó levegőjű villában, közel az iskolához, két középiskolás leány teljes ellátást kaphat. Rosenfeld, Elisabeta 32.

Egymillió lej tökével rendelkező, külföldön letelepedni szándékozó, üzleti érzékkel bíró ur, havi 60-80.000 lej jövedelmet hozó, rizikómentes vállalatra tehet szert, egy itt az országban prosperáló üzemmell kapcsolatosan. Teljes című, részletes levelet kérjük a lap kiadóhivatáshoz Clujra „Eitka alkalom, Arad” jellegre küldeni.

Uriférfyek kik Oradean Orth. Zsidó Leány Továbbképző vagy bármely iskolát, pályát tanulni vagy folytatni akarnak, jutányosan kellemes gondos ellátást találnak. Zongorahasználat és tanítás. Levelet továbbít „Globus” Oradea, Str. Cogalniceanu 8.

Központi napos fürdőszobás lakásban gondos ellátást kaphatnak felső- és középiskolások tanuló. VII. gimnázista fiam korrepetálása mellett.

Négy-öt szobás klubhelyiséget keresünk október 1-re, lehetőleg belvárosban. Cim: Fisch titkár, Str. Stroescu 7/b este 6-8 óra között.

Elváltaink 12-16 éves fiukat, akiket elsősorban jesiva szerinti háber oktatásban részesítenénk és egyben a helybeli liceumban magánután az osztályokat is végezhetnék. Megkereséseket „Orthodox rabbi” jelleg alatt, válaszbélyeg mellékelésével, a lap továbbít.

Zsidó kisasszonyt, románul, németül beszélő keresek kis leánykámhoz. Grosz Ede Județul Satumare Mediasulaurit.

Ügyes kiszolgálóelányt azonnalra alkalmaz Izsák Ferenc orth. kösér vendégülö Baia-Mare, Regele Ferdinánd 15.

Öreg házaspárhoz középkorú nőt falusi háztartás vezetéséhez keresünk. Katz Antal Baia-Mare, Vasile Lucaciu 34.

Középiskola alsó osztályába járó fiú vagy leány növendék teljes ellátást (rituális koszt) kaphat zongora- és fürdőszobahasználattal zsidó uricsalád. Cim: Dr Brückné Targu-Mures, Stefan cel Mare 11. (Benkő-ház.)

Egy-két felsőbb vagy középiskolás gyermeket vállal teljes ellátásra zsidó uricsalád. Cim a kiadóban.

Tizenhatéves leányt cluji zeneakadémián taníttatná oradeai zsidó család, kinek teljes ellátásért ugyanezt nyújtana. Oradean tanuló cluji gyermekek. Közlellobit: Neumann Cluj, Dubárilor 15. Egy gyermeket csere nélkül is vállalna.

Eladó modern dígyökér ebédő, kombinált szekrények, modern fotelek. Műasztalos, Str. David 3.

Kristály gőzfürdő Cluj, Str. Dubárilor 3, teljesen újszerűen átalakítva. Legnagyobb komfort, jódos forrásvíz. Reggel öt órától nyitva. Árak: gőz 15 lej, kád 20 lej. Olcsó csoportjegyek.

Kersek egy fiatal, komoly, agilis helyi ügynököt. Incze élelmiszer-engros, Str. Măcelarilor 20.

Timisoara zsidó tanár, parkmenti kertés villában teljes ellátásra szigorú felügyelettel diákokat elvállal. Közlellobit: Dr Hirschl Timisoara III, Piața Asanesti 5.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDETÉS AZ UJ KELETBEN

A zsidó

— Leány

Pár nap óta ugy már benne volna a szakad a szülő ny és nevelés gondja. ség, amit az élet r hes szülőkre.

De ha általában iskola és nevelés, a tása és átrétegező a zsidó lánynevelés ben (akár a hábor ha egy zsidó lány pott, ha tanult „jó gen nyelvet és zom sen tolódnak a gy több irányban lekö jéközva kell, hogy ember igazán nem holnap. Férjhez hogy vándoroljon, lett, kenyeret kell minden esetre ugy den körülmények yét.

A nevelés problé stija is: hogy a g nevelést kaphjon. Is tikus embereket k hová is veti a so milyen megpróbál áve, tökéletes em helyüket az életbe tejtünk, amenny nevelés, annyira f atos és gerinces mekeinkből. A zsi étel számukra. N katasztrófának, ho Crót kell, hogy m urából, amely a gasság talajában megbecsülni önma at, ez az a szilár odva felvehetik tétért, a holnapért

A nevelés ügyén tink elég figyelme épnél egy egész nevelés problémáiv nokban kutatják gy nevelési sziszt ményeit, minálunk es munkatársakra zesebb rétegei részesek tudomást emák léteznek.

Különös kegye négis akadnak ze zent élethivatásr gyét. Ezek a pé zsidó helyzetet tar eltételeihez igyek zsidó diákság nev Oradea, ez a ne os, ahová az ors eglik az ifjúság, éren. Ebben a v zsidó gimnázium, meg fennállásána át, itt működik éle orthodox zsi internátus, amely apasztalattal ren gyermekek nevelé zszakavatottabb Hatalmas munk ényhért intézte en elvégzett. Te minden figyelmét entrálta, mert o yulni a zsidó lá het komoly ere éren.

Mint értesülün lénygimnázium ereskedelmi tan

PALYAZAT Az oradeai ort. z elemi iskolájáb lásra pályázatot ért folyamodni ttonok szabálys elvtudásukat, idgi gyakorlatu prokcal és fényké iskola igazgató vujták be.

A zsidó leánynevelés problémája

— Leánynevelő intézet, internátus, praktikus továbbképző kereskedelmi tanfolyam —

Pár nap óta úgy tűnik, mintha az ősz már benne volna a levegőben. Új gond szakad a szülő nyakába: az iskoláztatás és nevelés gondja. A legsúlyosabb felelősség, amit az élet ró az amugy is gondterhes szülőkre.

De ha általában súlyos probléma az iskola és nevelés, a zsidó ifju pályaválasztása és átrétegződése, annál bonyolultabb a zsidó leánynevelés kérdése. Mert régebben (akár a háboru előtt is) elég volt, ha egy zsidólány jó, házias nevelést kapott, ha tanult „jó modor“-t, egy-két idegen nyelvet és zongorát. Ma azonban erősen tolnak a gyakorlati pályák felé, több irányban lekötik az érdeklődését, tájékozva kell, hogy legyen mindenről. Az ember igazán nem tudhatja, mit hoz a holnap. Férjhez megy, esetleg ki kell, hogy vándoroljon, dolgozik a férje mellett, kenyeret kell, hogy keressen, — minden esetre úgy kell nevelni, hogy minden körülmények között megállja a helyét.

A nevelés problémájának van egy másik oldala is: hogy a gyermek valóban zsidó nevelést kapjon. Igaz, egészséges és praktikus embereket kell nevelnünk, s ha bárhová is veti a sors gyermekeinket, bármilyen megpróbáltatásnak is lesznek kitéve, tökéletes emberekként állják meg helyüket az életben. De nem szabad elfelejtenünk, amennyire fontos a gyakorlati nevelés, annyira fontos az is, hogy öntudatos és gerinces zsidókat neveljünk gyermekeinkből. A zsidóság ne legyen teherként számukra. Ne érezzék azt különös katasztrófának, hogy zsidónak születtek. Erőt kell, hogy merítsenek a zsidó kultúrából, amely a szociális és nacionalis igazság talajában gyökeredzik; így bírhák megbecsülni önmagukat, zsidó mivoltukat, ez az a szilárd pont, amelyre támaszkodva felvehetik a heroikus küzdelmet a létért, a holnapért, a zsidó jövőért.

A nevelés ügyének, sajnos, nem szentelünk elég figyelmet. Amíg minden más népnél egy egész apparátus foglalkozik a nevelés problémáival, amíg a minisztériumokban kutatják egy-egy tanrend, egy-egy nevelési szisztema vagy kísérlet eredményeit, minálunk az egész kérdés önkéntes munkatársakra van bízva. A zsidóság szélesebb rétegei pedig egyáltalán nem vesznek tudomást arról, hogy ezek a problémák léteznek.

Különös kegye a gondviselésnek, hogy mégis akadnak zsidó pedagógusok, akik szent élethivatásnak tekintik a nevelés ügyét. Ezek a pedagógusok a speciális zsidó helyzetet tartják szem előtt, s ennek feltételeihez igyekeznek hozzáigazítani a zsidó diákság nevelését.

Oradea, ez a nagymultu zsidó iskolaváros, ahová az ország minden zugából segreglik az ifjuság, mindig elől jár ezen a téren. Ebben a városban van az orthodox zsidó gimnázium, amely most ünnepelte meg fennállásának ötvenedik évfordulóját, itt működik a Schwartz Menyhért-féle orthodox zsidó leánynevelő intézet és internátus, amely ma már egy évtizedes tapasztalattal rendelkezik s ahol a lány gyermekek nevelése a leggondosabb, a legszakavatottabb kezre van bízva.

Hatalmas munka az, amit a Schwartz Menyhért intéze az elmúlt tíz esztendőben elvégzett. Tanárnők egész légiója minden figyelmét és szeretetét ide koncentráltta, mert csak így szabad hozzájutni a zsidó leányneveléshez és csak így lehet komoly eredményeket elérni ezen a téren.

Mint értesülünk, az orthodox zsidó leánygimnázium praktikus továbbképző kereskedelmi tanfolyamot nyit. Ezen a

PÁLYAZAT TANTÓI ALLASRA

Az oradeai ort. zsidó hitközség elnöksége az elemi iskolájában megüresedett tanítóállásra pályázatot hirdet. Ennek elnyerésért folyamodni óhajtó tanítók, esetleg tanítónők szabályszerű késepsítésüket, román nyelvű tudásukat, állampolgárságukat és az iskolai gyakorlatukat igazoló hiteles okmányokkal és fényképpel fűszerelt kérvényüket az iskola igazgatóságához augusztus hó 22-ig nyújtják be.

Elnökség.

tanfolyamon gép- és gyorsírást, könyvelést, levelezést, nyelveket tanítanak s egyáltalán súlyt helyeznek arra, hogy a lányok felkészüljenek az életre. Praktikus zsidó nevelés a jelszó. A két éves rendszeren alakuló kurzus kondenzált formában felöleli a felső kereskedelmi iskolák tananyagát.

A Schwartz Menyhért-féle orthodox zsidó leánynevelő intézet-internátus így

abban a helyzetben van, hogy az oradeai orthodox zsidó leánygimnáziummal karöltve és egymás munkáját kiegészítve, magasabb kurzuson is biztosítsa az orthodox leánynevelést.

Számunkra is elégtételül szolgál a tudat, hogy ma már itt, Transzilvániában is van egy zsidó intézet, amely a legjobb ilyenirányú nyugateurópai intézetek színvonalát érte el. Amely a lányoknak a legtekintélyesebb zsidó és világi nevelést nyújtja s kitartó, lelkiismeretes munkával és sok türelemmel és szeretettel felkészíti őket arra, hogy az életben minden körülmények között megállják a helyüket.

KÖZGAZDASÁG

Módosítják a munkásbiztosítási törvényt

A munkaügyi minisztérium a központi betegsegélyező pénztár igazgatósági tagjaitól bizottságot delegált az 1933 április havában életbeléptetett munkásbiztosítási törvény módosításának előkészítésére. A bizottság javaslata szerint a munkaadók mentesülni fognak a beteg munkás első

hét napi illetményének megfizetése alól és ez a kötelezettség a munkásbiztosító pénztárra fog hárulni. A biztosított tagok a munkásbiztosító szolgálatait annak arányában vehetik igénybe, hogy mennyi ideig voltak tagjai betegsegélyező pénztárnak.

Anglia külön kereskedelmi központot állít fel a Balkán-államok számára

Angol kormánykörökben, londoni jelentés szerint, felmerült az a terv, hogy a Balkán-államok gazdasági megbízottait értekezletre hívják össze az Anglia által nyújtandó hosszulejáratu hitelek kérdésében. Függetlenül ettől a prágai Centre Economique mintájára hasonló intézmény alapítását tervezik Londonban. Ennek az intézménynek célja volna, hogy kiépítse a Balkán-államokkal a kereskedelmi összeköttetést, ugyanakkor tanulmányozná azokat az üzleti lehetőségeket, amelyek Anglia számára nyílnak a Balkán-államok ban. A londoni Centre Economique-nak nem volna monopoljellege, hanem csak az angol kereskedelem figyelmét irányítaná a Balkán-államok felé.

Az olasz kormány enyhítéseket eszközöl az állatbehozatali tilalman

Budapestről jelentik: Az olasz állatbeviteli tilalom híre érthető feltűnést keltett a magyar mezőgazdasági és kereskedelmi körökben. A Küllkereskedelmi Hivatal részéről ugyan az exportörök azt a tájékoztatást kapták, hogy a bevitteli tilalom a magyar állat-exportot nem érinti, ezzel szemben a római jelentések szerint a bevitteli tilalmat a legszigorúbban fogják alkalmazni, hogy ezzel lehetővé tegyék a takarmányinség miatt piacra kerülő olasz marhaállomány értékesítését.

Az olasz állatbeviteli monopólium, a SAIB elnöke egyébként Szent István-napja után Budapestre érkezett, hogy itt tárgyalásokat folytasson a magyar állatbeviteli lebonyolítására. Ebből arra kell következtetni, hogy Olaszország a bevitteli tilalmat előbb-utóbb enyhíteni fogja, ami annál valószínűbb, mert az olasz belföldi szükségletet behozatal nélkül hosszabb időn át nem lehet kielégíteni.

Árlejtések

Cluji egyetem: Augusztus 30-án árlejtés a cluji klinikák palotájában féregtelenítő és krematóriumberendezés szállítására és felszerelésére. Előirányzat 6,400.000 lej. Ugyanezen a napon árlejtés a klinikák palotájának szükséges függönyök szállítására. Előirányzat 475.860 lej.

Csendőrvértefélligység, Bucuresti: Augusztus 23-án árlejtés 5000 kg croupon-talp beszerzésére.

Hunedoarai állami üzemek: Augusztus 25-én árlejtés hat munkáslakás építésére a munkástelepen.

Börtönügyi igazgatóság, Bucuresti: Augusztus 30-án árlejtés a sígheti börtön köz-

ponti fűtőberendezésének, a cluji javítóintézet egészségügyi berendezésének, a cluji kiskorú fogház épületének és egészségügyi berendezésének, a gherai kiskorú fogház épületének és egészségügyi berendezésének, az ismaili fegyház épületének kijavítására. Előirányzat 200 ezer lej, 89 ezer lej, 100 ezer lej, 130 ezer lej, 125 ezer lej, 285 ezer lej, 110 ezer lej, 500 ezer lej, 1,115.000 lej és 170 ezer lej.

Hadügyminisztérium, Bucuresti: Augusztus 22-én árlejtés Baia-Mare, Ciucean, Bradon, Zălamun raktár építésére. Előirányzat 1,130.000 lej. A zălamui és bradi raktárépítésre az árlejtés augusztus 23-án tartják.

Mezőgazdasági vizsgálo intézet, Timisoara: Augusztus 25-én árlejtés Cenaadul Maren a mezőgazdasági kísérleti állomásnál laboratórium építésére. Előirányzat 1,500.000 lej.

Braovi erdőigazgatóság: Augusztus 23-án árlejtés 1.376 hektár, 5.83 hektár, 8 hektár, 13.30 hektár, 12.42 hektár, 5.18 hektár és 4.10 hektár területű Odorheiu és Ciucmegeyi erdő-faanyagának eladására.

Timisoara városa: Augusztus 23-án árlejtés 5000 darab normal tölgypatalpa beszerzésére.

Ciucmegeyi prefektúra: Augusztus 23-án árlejtés 350 ezer lej értékű utépítési munkálat kiadására.

Üzleti hírek

Négymillió lejes állami megrendelést kapott a cluji Ufarom S. A. Most aprobálta a minisztertanács a vérbaj elleni gyógyszerek beszerzésére tartott korábbi árlejtés eredményét. A mintegy 20 millió lejes rendelésből a cluji Ufarom S. A. cca 4 millió lej értékű gyógyszer szállítására kapott megbízást.

Szövetkezeti pékséget állítanak fel Clujon. A város vezetősége azzal a tervvel foglalkozik, hogy szövetkezeti pékséget állítsanak fel Clujon, amely amellet hogy a közintézmények és internátusok részére fog termelni, a közfogyasztás számára is fog kenyeret előállítani. A terv megvalósítására néve a cluji Mercur szövetkezetnek tettek ajánlatot, amelynek vezetősége most foglalkozik a javaslatlaltal és a finanszírozási kérdéssel.

A cluji Automobil S. A. autókereskedelmi vállalat, amely a Ford-gyártránnyok képviselőletét viszi, részvénytökejét 1 millió lejről 5 millió lejre emelte fel 8000 darab 5000 lej névértékű új részvény kibocsátása által. A tőkeemelési tranzakcióval kapcsolatban az igazgatóságba választották Dr. Valentin Poruțu és ing. Vaida-Voevod Mircea.

7.5 millió lej rövidlejáratu kölcsönt folyósított a Creditul Agricol cluji fiókja. Ismeretes, hogy a Creditul Agricol nemrégiben fiókot állított fel Clujon, melynek vezetője és egyben az összes ardealresi fiókok felügyelője, Valeriu Ghircioas bankigazgató lett. Az intézet részben rövidebb lejáratu beruházási

Ha a virágok beszélnek...

A női divat — ma talán még inkább, mint azelőtt — összeállításában, szinességében és pompájában leginkább a virágcsokorra emlékeztet. A szöveteket virágminták lepik el, a toalettek összeállítására oly bájos, annyira eredeti, hogy akaratlanul is Semiramis kertjének elbűvölő virágváráza jut az eszünkbe. De a nő ruhák virágmintáinak rendelkezniök kell a természetes virág karakterisztikumával is: éppoly illatosnak kell lenniök, mert illat nélkül sem a vázában levő cserköt, sem a ruhára tűzött virágot nem lehet elképzelni. Ez az illat csak kitünő bőrápolással érhető el, egy oly bőrápolószert segítségével, mely minden kellemetlen szagot radikálisan eltávolít, a pórusokat tisztítja és egészségessé teszi, valamint a bőr lélegzését szabályozza. E szer neve Hidro-Milkuderm.

és hosszú lejáratu ingatlanvásárlási kölcsönket nyújt mezőgazdasági ingatlanokra. A cluji fiók három hónapos fennállása alatt eddig 736 hitelügyletet bonyolított le. A folyósított hitelek rövid lejáratuak és összesen 7,495.500 lejre rugnak. Egy-egy kölcsön átlagos összege tehát nem haladja meg a tízezer lejt.

Romániának fejlett konzervipara nemcsak belföldön, hanem külföldön is, főkép a Levanten és a Közel-Keleten kitünő hírnévek örvend. A román konzervipar elterjedtségét bizonyítja, hogy egyik nagy huszkonzervgyárunk tárgyalásokat kezdett az athéni görög-német terménykereskedelmi társasággal 200 ezer doboz fött marhahuszkonzerv szállítására. A konzervet az athéni cég a görög hadsereg részére vásárolja.

Forestiera Lomás S. A. R., Bucuresti, az ezévi közgyűlés határozata értelmében részvényeseinek 12 százalékos osztalékokot fizet. A közgyűlés előtt az igazgatóságba választották Dimitrie Ghica, Andrei Curteanu, Tancred Constantinescu, V. V. Tleu, N. Budurescu, Andrei Rimailno és Kemény György. A közgyűlés után tartott igazgatósági ülésen elnöknek Dumitriu Ghicac, alelnöknek Andrei Curteanun választották meg. Administrateur delegue Kemény György.

Több cluji cég elvesztette importálási jogát. Ismeretes, hogy a nemzeti munkavédelmi törvény előírásainak be nem tartása következtében számos cluji céget pénzhírséggel sújtott a kormány. Értesülésünk szerint ugyanezen törvényre hivatkozva több cluji cégtől a kormány megvonta az importálás jogát. A hivatalos lapban ujabban közzétették azoknak a cégeknek a felsorolását, amelyekről a közintézmények nem vásárolhatnak és nekik szállítási megbízást nem adhatnak. E cégek a nemzeti munkavédelmi törvény be nem tartása miatt részesültek ebben a büntetésben.

Abraham és Weisz tg.-muresi fűszernagykereskedelmi vállalat tőkeemelést hajtott végre. A cég eddigi 760.000 lejes alaptőkéjét kétfélmillió lejre emelte fel.

Urania biztosító intézet, amely évek óta felszámolás alatt van, 1937 évről lezart mérlegében 7,904.367 lej részvénytőke mellett 82 millió lejt meghaladó veszteséget mutat ki. Ebből a horribilis veszteségből 4 millió lej az elmúlt évre esik.

Azorul vegyészeti gyár Arad, amely többek között a Sidel készítményeket gyártja, ujabban berendezkedett kékítő és kékítőpaszta előállítására is. A kékítő gyártmányok különböző adjusztálásu üvegekben Azurrol, Regina, Jambó elnevezéssel, a kékpaszta pedig Azurin néven kerül forgalomba.

A román-német egyezmény értelmében, amint ismeretes, Németország 60.000 sertést vesz át évente Romániától. Az egyezmény gyakorlati alkalmazására, értesüléseink szerint, rövidesen sor kerül és szeptemberig 30.000 sertés exportálható Németországba. Az export túlnyomó részét az élőállatexportörök szindikátusai bonyolítják le. A sertésért Németország 80 pfeninget fizet kg-ként ab német határ. A Wienen tul szállított sertés után 4 pfening, a Drezdnal tul szállított sertésért pedig 5 pfening felarat fizetnek a német importörök.

— Bezártak egy vendéglőt és egy kávéházat Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A bucaresti egészségügyi szolgálat tegnap bezáratta a Mircea cel Mare vendéglőt és a Derby kávéházat s egyidejűleg közölte, hogy szigoruan megbünteti a tisztatlanságon ért élelmiszerüzleteket.

